

שבעה טפחים הסמוכה לדופן השניה. (305)

וכפי שיתבאר.

מאי קא משמע לן?

המשנה מתחילה בביאור הפסול של דפנות המרוחקות מן הסכך:

הא קא משמע לן: שיעור משך סוכה קטנה הוא שבעה טפחים.

הרחיק את הסיכוך מן הדפנות לצד אמצע הסוכה שלשה טפחים, הרי היא פסולה, לפי שאויר פוסל את הסוכה בשלושה טפחים. (307)

והטעם, היות ומקום מושבו של אדם הוא אמה, ובאמה יש שישה טפחים, וטפח נוסף לשולחנו. (306)

וממשיכה המשנה ומבארת שלשה מקרים שבהן ההלכה של דופן עקומה מכשירה את הדפנות, שייחשבו כדפנות הסמוכות לסכך.

מתניתין: א-ז

א. בית שנפתח גגו באמצעו, רחוק מן הכתלים לכל צד, וסיכך על גביו של אותו מקום הפחת, ותקרת הבית שלא נפתחה מפסקת בין הסיכוך שבאמצע הגג לדפנות, הרי אם יש מרחק מן הכותל של הבית, שהוא דופן הסוכה, עד לסיכוך שבאמצע הבית ארבע אמות, הרי היא פסולה. אבל אם היה המרחק בין הסכך לדפנות הבית פחות מארבע אמות, הסוכה כשרה.

המשנה שלפנינו מבארת את ההלכה של "דופן עקומה" בשלשה אופנים שונים.

הצד השהו שבכל שלשת המקרים, הוא, שהדפנות רחוקות מהסכך.

ובטעם הדבר נחלקו האמוראים בגמרא: יש הסובר, ששיעור סכך פסול לפסול את הסוכה בכל מקום הוא ארבע אמות, בין אם היה מונח הסכך הפסול באמצע הסוכה, ובין

בכל מקום שהדפנות מרוחקות מהסכך, כגון שיש אויר במשך שלשה טפחים בין הדפנות לסכך, הסוכה פסולה.

אך במקום שנאמרה ההלכה של דופן עקומה, נחשבות הדפנות כסמוכות לסכך,

פוסל את הסוכה, על אף שאין דפנות הסוכה סמוכות לסכך, הוא משום דאמרינן "לבדו" וכאילו אין כאן אויר כלל [ועיין להלן יח א], רבי עקיבא איגר וערוך לנר. ועיין חידושי רבינו חיים הלוי הלכות סוכה פרק ה הלכה יט, הובאו דבריו בילקוט מפרשים.

וכתב הריטב"א: אף שאין אויר פחות משלושה טפחים פוסל את הסוכה, מכל מקום, אין ישנים תחתיו. ויש חולקים.

305. כן פירשו התוספות ד"ה בפחות, על פי הגמרא לעיל ו ב.

אך הר"ן מעמיד שיש לה שתי דפנות זו כנגד, וביניהן שבעה טפחים כשיעור סוכה המצומצמת, ונותן את הפס ארבעה ביניהן. ועיין בדבריו מדוע לא מספיק פס ברוחב טפח בלבד.

306. כן פירש הרא"ש סימן א.

307. ומה שאין אויר פחות משלושה טפחים